

KORTE MEDEDELINGEN

BIJZONDERE PADDESTOELEN ROND VENLO

In 1995 werd rondom Venlo in het kader van de Milieu Effect Rapportage (MER) voor de A74 - de weg, die ten noorden of ten zuiden van Venlo de A73 met het Duitse Autobahn-net moet verbinden - een paddestoeleninventarisatie verricht. Het doel hiervan was aanvullende gegevens te verzamelen over het voorkomen van paddestoelen in een onderzoeksgebied dat zich aan beide zijden van de grens uitstrekte en dat o.a. de gebieden Zwart Water, Groote Heide, Jammerdal en, aan de Duitse kant, Venloërheide en Herongerheide omvatte. Het verzamelen van flora- en faunagegevens in het kader van een MER is betrekkelijk gewoon, maar het was, voorzover ik weet, voor het eerst dat ook de mycoflora bij een dergelijk onderzoek betrokken werd.

Helaas was de herfst van 1995, door de langdurig droge zomerperiode, bepaald geen mycologisch topjaar. Toch is door het onderzoek weer eens benadrukt dat rond Venlo een aantal in mycologisch opzicht belangwekkende terreinen ligt. Het onderzoek leverde een aantal interessante vondsten op, waarvan ik enkele (aan de Nederlandse kant van de grens) kort wil bespreken.

Met name het geslacht ridderzwam (*Tricholoma*) leverde bijzondere vondsten op; des te aardiger omdat bij de meeste soorten van dit geslacht een gestage achteruitgang van vindplaatsen is geconstateerd (NAUTA & VELLINGA, 1995).

Ridderzwammen behoren tot de groep van ectomycorrhiza-symbionten: paddestoelensoorten die een samenlevingsverband onderhouden met de wortels van overwegend boomsoorten. De gevonden soorten Ridderzwammen zijn kenmerkend voor (matig) voedselarme loof- en naaldbossen. Juist deze categorie van paddestoelen gaat hard achteruit door vermesting als gevolg van stikstofdepositie en bodemverzuring.

In het gebied Zwart Water/Venkoelen (atlasblok 52-57) werden de Valse zeepzwam (*Tricholoma sudum*), Fijnschubbe ridderzwam (*Tricholoma imbricatum*), Zeepzwam (*Tricholoma saponaceum*), Berkeridderzwam (*Tricholoma fulvum*) en *Tricholoma stans* gevonden. Al deze soorten, met uitzondering van *Tricholoma stans*, staan op de recent verschenen

officiële Rode lijst van de Nederlandse paddestoelen (ARNOLDS & VAN OMMERING, 1996).

De vondst van *Tricholoma stans* is de eerste bevestigde waarneming van deze soort in Nederland. Er is weliswaar één eerdere melding uit 1967, maar doordat deze vondst niet door herbariummateriaal kon worden bevestigd, werd het voorkomen van deze soort in ons land tot nu toe dubieus geacht (ARNOLDS *et al.*, 1995). Het bijzondere van de vondst bij het Zwart Water wordt onderstreept door de Atlas van Nederlandse Paddestoelen (NAUTA & VELLINGA, 1995). Hierin wordt gesteld: "Gezien de zuidelijke verspreiding en het zeldzame voorkomen in Duitsland is deze soort nauwelijks in Nederland te verwachten".

Tricholoma stans is een ectomycorrhizavormer met Grove den. Hij werd gevonden in een perceel gemengd loof-/naaldbos op leemige bodem, rijk aan ectomycorrhizapaddestoelen, waaronder de vrij zeldzame Stinkende russula (*Russula foetens*). Deze soort valt op de Rode Lijst onder de categorie 'bedreigd'.

Van de overige ridderzwammen is vooral de waarneming van de Valse zeepzwam bijzonder. Deze soort is slechts tweemaal eerder waargenomen in Nederland, beide malen op de Veluwe. De laatste waarneming dateert uit 1953 en in de Rode Lijst valt de soort derhalve onder de categorie 'verdwenen'. De herontdekking van deze soort in Nederland betekent tevens de eerste waarneming in Limburg. De Valse zeepzwam is in geheel Europa geen algemene soort (NAUTA & VELLINGA, 1995).

De Fijnschubbe ridderzwam en de Zeepzwam vallen onder de categorie 'bedreigd'. De Berkeridderzwam, een nog vrij algemeen voorkomende soort van o.a. vochtige berkenbosjes valt onder de categorie 'kwetsbaar', mede wegens bedreiging van het biotoop door verdroging.

De Valse zeepzwam en de Fijnschubbe ridderzwam vormen beide ectomycorrhiza met Grove den. Ze werden gevonden in een niet verbraamd, strooiselarm bosperceel (gemengd loof-/naaldbos) met plaatselijk ondergroei van Blauwe bosbes. In dit perceel groeiden verbazingwekkend grote aantallen vruchtlichamen van meer algemene ectomycorrhiza-soorten, zoals de Grofplaatrussula

(*Russula nigricans*) en de Kaneelkleurige melkzwam (*Lactarius quietus*). De Zeepzwam vormt ectomycorrhiza met vooral eik en den en werd langs de lanen door het bos aangetroffen.

Vindplaatsen van de Berkeridderzwam lagen langs de oeverzone van de Venkoelen. Ook werd deze soort aangetroffen in de smalle bosstrook onderaan de steilrand van het hoogterras bij de Herongerberg.

De Groote Heide (atlasblok 52-57) leverde vindplaatsen op van de Witbruine ridderzwam (*Tricholoma albobrunneum*). Ook dit is een mycorrhizasymbiont van Grove den en staat op de Rode Lijst als 'bedreigd'. In de omgeving van het waterpompstation (atlasblok 58-17) - met name voor ascomyceten een beroemd gebied (zie BILLEKENS, 1985) - werden de Zeepzwam en de Berkeridderzwam gevonden.

Het Jammerdal tenslotte leverde nog een tweetal algemener voorkomende ridderzwammen op: de Geringde ridderzwam (*Tricholoma cingulatum*) en de Zilveren ridderzwam (*Tricholoma argyraceum*). Vermeldenswaard voor dit gebied is verder de vondst van de Elegante champignonparasol (*Leucoagaricus melanotrichus*) in een Robinia-aanplant. Dit betreft de tweede vondst voor Limburg van deze Rode Lijst-soort (categorie 'bedreigd') (mondelijke mededeling P. Kelderman).

Al met al lijken deze waarnemingen mij een stimulans om de paddestoelenrijkdom van Noord-Limburg nader te onderzoeken, waarbij, zoals uit het bovenstaande moge blijken, dennenbossen zeker de aandacht verdienen.

LITERATUUR

- ARNOLDS, E., TH. V. KUYPER & M. E. NOORDELOOS (EDS.), 1995. Overzicht van paddestoelen van Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
ARNOLDS, E. J. M. & G. VAN OMMERING, 1996. Bedreigde en kwetsbare paddestoelen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. IKC Natuurbeheer, Rapport nr. 24.
BILLEKENS, P. C. A., 1985. Het Waterwingebied bij Venlo: een nieuw Kluijeszwammenparadijs. Coolia 28 (4): 90-95.
NAUTA, M. & E. C. VELLINGA, 1995. Atlas van Nederlandse paddestoelen. Balkema, Rotterdam, Brookfield.

Roel Douwes
Surinamestraat 136
9715 PZ Groningen